

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Вступ до спеціальності»

Галузь знань	10 «Природничі науки»
Спеціальність	101 «Екологія»
Освітній рівень.....	бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Екологія»
Спеціалізація.....	-
Статус	обов'язкова
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання	6-й семестр (12 чверть)
Мова викладання	українська

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

Опис навчальної дисципліни.

Назва: «Громадська екологічна діяльність»

Код: Ф16

Галузь: 10 «Природничі науки»

Тип: обов'язкова

Кількість встановлених кредитів: 3

Курс: 3-й

Семестр вивчення: 6-й

Рівень вищої освіти: Бакалавр

Кількість годин: 90

Викладач:

- Артем Володимирович Павличенко, д.т.н., проф., професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, pavlichenko.a.v@nmu.one, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Pavlichenko.php>

- Конопльова Олена Олександрівна, асистентка кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, konoplova.o.o@nmu.one, +380677677917.

Результати навчання.

- Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами;
- Брати участь у розробці та реалізації проєктів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології;
- Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів;
- Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі;
- Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – семінарські заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – виконання завдань під час семінарських занять, виконання ККР під час диференційованого заліку.

Мета дисципліни – формування уявлень про: роль громадськості у розвитку та реалізації екологічної політики та наданні пропозицій з вдосконалення природоохоронного законодавства; участь організацій громадянського суспільства у розбудові та впровадженні політик, дружніх для довкілля; участь громадськості в екологічній освіті з метою сталого розвитку, екологічної просвіти та виховання; можливості вільного доступу до екологічної інформації; особливості впровадження місцевими громадами невиснажливого господарювання та екологічно дружніх технологій, а також можливості для здобувачів освіти реалізувати свою соціальну активність в громадському екологічному рухові.

Календарно-тематичний план.

Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни
«Вступ до спеціальності»

Курси, чверті	Тижні (8 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
3 курс, 12 чверть	Лекції				
	32	1. Екологічний (природоохоронний) рух в Україні Особливості формування громадського екологічного руху. Становлення громадських екологічних рухів в світі та Україні. Роль громадських організацій у формуванні дбайливого ставлення суспільства до природи. Неурядові екологічні організації в Україні: проблеми становлення та розвитку	2		
	33	2. Правові засади громадської екологічної діяльності з охорони довкілля в Україні Права та обов'язки громадян у сфері охорони довкілля. Конвенція Європейської Економічної Комісії ООН про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля («Оргуська конвенція»). Нормативні документи, що регламентують доступ до екологічної інформації та вплив громадськості на формування екологічної державної політики	2		
	34	3. Природоохоронні проекти та заходи Роль громадськості у розробці та реалізації екологічних проектів та заходів. Бюджет участі, як інструмент вирішення екологічних проблем громад. Громадські ініціативи спрямовані на вирішення екологічних проблем певних територій та об'єктів навколишнього середовища. Дослідження громадської думки про актуальність і доцільність здійсненого проекту	2	24	40
	35	4. Роль громадської екологічної спільноти в збереженні довкілля України Взаємодія громадськості з органами державної влади в контексті вироблення та прийняття за її участі рішень в сфері державної екологічної політики, здійснення громадського екологічного контролю, забезпечення доступу до інформації. Громадський екологічний контроль. Участь громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля, стратегічній екологічній оцінці. Роль громадськості у формуванні територій природно-заповідного фонду, екологічної мережі тощо	2		
	36	5. Повноваження громадських організацій у галузі охорони	2		

	навколишнього природного середовища Принципи утворення і діяльності громадських об'єднань. Утворення та реєстрація громадського об'єднання. Статут громадського об'єднання. Права громадських об'єднань.			
37-38	6. Громадські екологічні ради при органах влади та місцевого самоврядування Основні завдання громадських екологічних рад. Права громадських екологічних рад. Особливості формування складу громадських екологічних рад. Права та обов'язки членів громадських екологічних рад	4		
39	Контрольні заходи	2		
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ				
32	1. Конвенція Європейської Економічної Комісії ООН про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля	3	26	50
33	2. Роль саміту у Ріо-де-Жанейро (1992) у залученні громадськості до природоохоронної діяльності	3		
34	3. Особливості здійснення громадського екологічного контролю	3		
35	4. Діяльність урядових, приватних та громадських неурядових організацій у сфері збереження природи	3		
36	5. Аналіз діяльності екологічних громадських організацій в Україні та світі	3		
37	6. Аналіз громадських ініціатив ініційованих місцевими громадськими організаціями і спрямованих на вирішення екологічних проблем на об'єктах природо-охоронного фонду, поводження з відходами тощо	3		
38	7. Розробка проекту залучення громадськості до вирішення природоохоронних проблем певної місцевості (міста, регіону) 8. Розробка освітнього проекту спрямованого на залучення громадськості до вирішення екологічних проблем певної території	3		
39	Контрольні заходи	3		
Контроль підсумковий, 12 чверть – залік	Разом	40	50	90
	Лекції	16	24	40
	Семінарські заняття	24	26	50

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Семінарські заняття – навчання у комп'ютерному класі з використанням спеціалізованого програмного забезпечення кафедри.

Самостійна робота – (індивідуальна контрольна робота – особистісно-орієнтована з елементами дистанційної форми).

Використовується комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни.

Очікувані результати освоєння дисципліни зводяться до наступних навичок і умінь:

- Знати основні принципи залучення громадськості до управління природоохоронними діями та/або екологічними проєктами;
- Вміти розробляти та реалізовувати громадські екологічні проєкти;
- Знати особливості залучення громадськості до розробки та реалізації проєктів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- Вміти проводити освітні заходи з визначення оптимальних шляхів поводження з відходами;
- Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії залучення громадськості до вирішення екологічних проблем на локальному, регіональному та національному рівнях;
- Знати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів;
- Знати шляхи пом'якшення негативних соціальних, економічних та політичних наслідків впровадження екологічних проєктів;
- Знати процедуру проведення громадських слухань щодо проблем та перспектив формування територій природно-заповідного фонду, екологічної мережі тощо;
- Знати особливості розробки проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля;
- Вміти залучати громадськість до реалізації природоохоронних проєктів та заходів.

Література для вивчення дисципліни.

1. Заржицький, О.С. Актуальні проблеми правового забезпечення екологічної політики України (теоретичні аспекти): моногр. / О.С. Заржицький. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 200 с.
2. Матвійчук В. К., Чугаєнко Ю. О., Савенков О. І. Екологічна політика в системі державного управління національним господарством : Монографія. – К.: Національна академія управління, 2013. – 198 с.
3. Самойленко Н. М. Організація та управління в природоохоронній діяльності : навч. посіб. / Н. М. Самойленко, Д. В. Райко, В. І. Аверченко. – Харків : НТУ «ХП», Видавництво «Лідер», 2018. – 174 с.
4. Стегній О. Екологічний рух в Україні: соціологічний аналіз / О. Стегній. – К. : КМ Академія, 2001. – 243 с.
5. Берзіна С.В. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с.
6. Берзіна С.В. Громадський екологічний контроль : посіб. для громадських інспекторів з охорони довкілля / С.В. Берзіна, В.Є. Борейко, Г.С. Бузан ; за заг. ред. І.О. Яковлева. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого

природокористування, 2017. – 150 с

7. ДСТУ ISO 14001:2015 (ISO 14001:2015, IDT). Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування. Видання офіційне. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.

8. Національна доповідь про реалізацію національної екологічної політики / за наук. ред. Бондаря О.І. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 120 с.

9. Рокочинський А.М., Кожушко Л.Ф., Кропивко С.М., Фроленкова Н.А. Управління проектами у водному господарстві та природокористуванні: Навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2012. – 293 с.

10. Мельник Л. Г. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 654 с.

11. Природно-ресурсна сфера України: проблеми сталого розвитку та трансформацій. / під загальною редакцією чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина . К.: ЗАТ «Нічлава». 2006 – 704с.

12. Приходько М. М. Управління природними ресурсами та природоохоронною діяльністю / М.М.Приходько, М. М.Приходько. – Івано-Франківськ.: «Фоліант», 2004. – 847с.

13. Постанова КМУ Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля від 13 грудня 2017 р. № 989

14. Оцінка впливу на довкілля (ОВД) проектів на територіях мережі Емеральд / Кол. авт., за ред. Борисенко К. А. Чернівці : Друк Арт, 2021. – 240 с.

9. Стандарт вищої освіти підготовки бакалавра з спеціальності 101 «Екологія». СВО-2018. – К.: МОН України, 2018. – 19 с.

Інформаційні ресурси

1. https://zakon.rada.gov.ua/laws	Офіційний сайт Верховної Ради України
2. http://www.mon.gov.ua	Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
3. https://menr.gov.ua/	Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та ПР України
4. http://sop.org.ua	Служба охорони природи – Інформаційний центр
5. http://env.teset.sumdu.edu.ua	<u>Науковий центр прикладних екологічних досліджень</u>
6. http://ir.nmu.org.ua/	Репозиторій НТУ «Дніпровська політехніка» [електронний ресурс]

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Критерії оцінювання.

Робота оцінюється на **відмінно** (90–100), якщо студент виявив підвищений рівень засвоєння обсягу знань і набуття вмінь, якісно та в повному обсязі виконав завдання. До того ж було підтверджено залучення ним навчального матеріалу на рівні творчого використання; причому завдання виконано ретельно й самостійно, матеріал викладено в логічній послідовності, відсутність мовних помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота заслуговує на оцінку **добре** (74–89) в тому разі, коли студент показав оволодіння достатнім обсягом знань і вмінь під час виконання завдання; продемонстрував самостійність в отриманні розрахунково-аналітичних даних, точність і чіткість мови, при цьому в роботі не було зафіксовано помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота оцінюється на **задовільно** (60–73), коли в поданому студентом матеріалі виявлено змістові й лексичні помилки, зміст роботи викладено не завжди чітко й логічно, але студент виконав розрахунки та виявив знання й уміння в межах навчальної програми.

Робота заслуговує на оцінку **незадовільно** (0–59) з можливістю її повторного виконання, якщо поданий студентом матеріал не відповідає темі завдання, у ньому допущено принципові змістові й лексичні помилки, розрахунки не здійснено, тобто студент не виявив певних знань і вмінь.

Форми оцінювання.

Поточний контроль:

- лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань – тестування, опитування;
- семінарські заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Підсумковий контроль – виконання комплексної контрольної роботи під час диференційованого заліку у письмовій формі.

Питання до заліку.

1. Особливості формування громадського екологічного руху.
2. Становлення громадських екологічних рухів в світі та Україні.

3. Роль громадських організацій у формуванні дбайливого ставлення суспільства до природи. Неурядові екологічні організації в Україні: проблеми становлення та розвитку
4. Права та обов'язки громадян у сфері охорони довкілля.
5. Конвенція Європейської Економічної Комісії ООН про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля («Оргуська конвенція»).
6. Нормативні документи, що регламентують доступ до екологічної інформації та вплив громадськості на формування екологічної державної політики
7. Роль громадськості у розробці та реалізації екологічних проектів та заходів.
8. Бюджет участі, як інструмент вирішення екологічних проблем громад.
9. Громадські ініціативи спрямовані на вирішення екологічних проблем певних територій та об'єктів навколишнього середовища.
10. Дослідження громадської думки про актуальність і доцільність здійсненого проекту
11. Взаємодія громадськості з органами державної влади в контексті вироблення та прийняття за її участі рішень в сфері державної екологічної політики, здійснення громадського екологічного контролю, забезпечення доступу до інформації.
12. Громадський екологічний контроль.
13. Участь громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля, стратегічній екологічній оцінці.
14. Роль громадськості у формуванні територій природно-заповідного фонду, екологічної мережі тощо
15. Принципи утворення і діяльності громадських об'єднань.
16. Утворення та реєстрація громадського об'єднання.
17. Статут громадського об'єднання.
18. Права громадських об'єднань
19. Основні завдання громадських екологічних рад.
20. Права громадських екологічних рад.
21. Особливості формування складу громадських екологічних рад.
22. Права та обов'язки членів громадських екологічних рад